# മരപ്പാവകൾ

മുറ്റത്തു ചെന്നുനിന്ന എന്യൂമറേറ്റർ '312 ആശാരിപറമ്പിൽ' എന്നു തന്നോടുതന്നെ പറഞ്ഞിട്ട് ഉച്ചത്തിൽ ചോദിച്ചു: "ഇവിടെ ആരുമില്ലേ?"

ഓല കുത്തിമറച്ചുണ്ടാക്കിയ മുറിയിൽനിന്ന് ഒരു സ്ത്രീ തിണ്ണയിലേക്കിറങ്ങിവന്നു.

"ഉമ്മിണിയെന്നാണോ പേര്?" കൈയിലിരിക്കുന്ന കടലാസിൽ നോക്കിക്കൊണ്ട് ആഗതൻ ചോദിച്ചു.

യുവതിയുടെ സ്വതേ വിടർന്ന കണ്ണുകൾ കുറേക്കൂടി വികസിച്ചു. കേസോ, പോലീസോ വല്ലതുമായിരിക്കും എന്ന് അവൾ പരിഭ്രമിച്ചു.

"ജനസംഖ്യയെടുക്കുകാ. ഇവിടെ ആരൊക്കെയുണ്ട്?"

"ഇപ്പോൾ ഞാൻ മാത്രമേ ഉള്ളൂ. അമ്മ ഇപ്പഴങ്ങു പോയേ ഉള്ളൂ. തോട്ടിന്റെ കരേൽ തഴ ചെത്താൻ പോയതാ. ആങ്ങളച്ചെറുക്കൻ പണിയാൻ പോയേക്കുവാ."

"ഉമ്മിണീന്നു പേരുള്ളത്?"

"അമ്മേടെ പേരാ."

"ശരി. ഉമ്മിണി ആണോ പെണ്ണോ?"

അവളൊന്നു ചിരിച്ചു. പരിഹാസച്ചിരി. എന്നാലും അഴകുള്ള ചിരി.

"അമ്മയും ഞാനും പെണ്ണുങ്ങളാ. ആങ്ങള ആണും."

"അച്ഛനില്ലേ?"

"മരിച്ചുപോയി."

"അപ്പോൾ ഉമ്മിണി വിധവയാണല്ലേ?"

"ഇപ്പോൾ വിധവയാ."

എന്നിട്ട് അവൾ പറഞ്ഞു: "ജനസംഖ്യയെടുക്കുമ്പോൾ കൊട നിവിർത്തു പിടിക്കരുതായിരിക്കും. ഈ തീപോലുള്ള വെയിലത്തു നിന്ന് ജനസംഖ്യയെടുത്താൽ ആളിന്റെ എണ്ണം കുറഞ്ഞുപോകും. ഈ ബഞ്ചേലേക്കു കേറിയിരിക്കാവല്ലോ."

ചാണകം മെഴുകി വെടിപ്പും മിനുപ്പും വരുത്തിയിട്ടുള്ള ആ നീളം കുറഞ്ഞ വരാന്തയിൽ കയറി ആഗതൻ ഒരു ബഞ്ചിലിരുന്നു.

ഉമ്മിണിയുടെ വിവരങ്ങളൊക്കെ ചോദിച്ചറിഞ്ഞു രേഖപ്പെടുത്തി.

"നിങ്ങളുടെ പേര്?"

"എന്റെ പേര് നളിനി."

ഇതു പറഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ അല്പം ലജ്ജ ഭാവിച്ചു.

"വയസ്സ്?"

"കണ്ടിട്ടെന്തു തോന്നുന്നു?"

"എനിക്കൊന്നും തോന്നിയില്ല."

അവളൊന്നു മന്ദഹസിച്ചു.

"ഇരുപത്തിമൂന്ന്."

"വിവാഹം കഴിഞ്ഞതാണോ?"

"ഉം."

"ഇപ്പോൾ ഭർത്താവുണ്ടോ?"

അവളല്പം പരുങ്ങി.

"ഇപ്പോളിവിടെയില്ല—പതിമൂന്നാംമൈലിൽ ജനസംഖ്യയെടുത്തോ?"

"അതിനാളു വേറെയാ. ഭർത്താവുണ്ട്, അല്ലേ?"

"ഒണ്ടെന്നോ ഇല്ലെന്നോ എഴുതിക്കോളൂ."

അവൾ അവഗണനാഭാവത്തിൽ പറഞ്ഞു.

"ഉണ്ടെന്നെഴുതിയാലും ഇല്ലെന്നെഴുതിയാലും അർത്ഥം ഒന്നല്ലല്ലോ?"

"എന്നാൽ ഒണ്ടെന്ന് തെളിയാതെ എഴുതിക്കോളൂ."

"കല്യാണം പറഞ്ഞുവച്ചിട്ടേ ഒള്ളായിരിക്കും, അല്ലേ? എന്നാൽ വിവാഹിത എന്നല്ല എഴുതേണ്ടത്. അവിവാഹിത."

"അതല്ല. വിവാഹംകഴിഞ്ഞു."

അവൾ തലയുടെ പുറകുവശം ചൊറിയുകയും അതോടെ, നീണ്ടതും എണ്ണമയമില്ലാത്തതിനാൽ മുഷിഞ്ഞതുമായ മുടി അഴിഞ്ഞിഴഞ്ഞു വീഴുകയും അത് അവളുടെ സുന്ദരരൂപത്തിന് ഒരു ഭംഗിയുള്ള പശ്ചാത്തലമായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്തു.

"ഭർത്താവ്—?"

"ഭർത്താവൊണ്ട്. ഭർത്താവില്ലതാനും."

"ഉപേക്ഷിച്ചു, അല്ലേ? അപ്പോൾ വിഭർത്തൃക."

"ആ വാക്ക് കേട്ടിട്ടെഴുതാമെന്നു തോന്നുന്നു. ഒന്നൂടെ കേക്കട്ടെ, വിദർഭ. അതുപോലെ ഒരു കുഴഞ്ഞ കേസാ ഇതും. പക്ഷേ, ഉപേക്ഷിച്ചതല്ല. ഉപേക്ഷിച്ചെങ്കിൽ പിന്നെയെന്തിനാ ആഴ്ചതോറും അയാളു ദൂതാളിനെ പറഞ്ഞു വിടുന്നത്?"

"നിങ്ങളുപേക്ഷിച്ചതായിരിക്കും?"

"ഞാനാദ്യം അപേക്ഷിക്കാനും പോയില്ല. പിന്നെ ഉപേക്ഷിക്കാനും പോയില്ല. എന്താ വേണ്ടതെന്നാലങ്ങനെ എഴുതിക്കോ. നിങ്ങൾക്കല്ലേ ഒക്കെ അറിയാവുന്നെ?"

"എനിക്കു നിങ്ങടെ ഭർത്താവിന്റെ കാര്യമൊന്നും അറിയാൻവയ്യ. നിങ്ങളു പറയുന്നതെഴുതാം. ഭർത്താവുണ്ടെന്ന്."

"അതാ. നല്ലത്."

"നല്ലതും ചീത്തയും എഴുതാനുള്ള പുസ്തകമല്ലിത്. നേരെഴുതാനുള്ളതാ."

"ഞാൻ പറഞ്ഞതാ നേര്," എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അവൾ തലമുടി പുറകുവശത്തു കെട്ടിവച്ചു. അനാവശ്യമായി ആ പ്രവൃത്തി അയാൾ നോക്കിക്കണ്ടു.

"പ്രസവിച്ചതാണോ?"

"ആണും പ്രസവിച്ചില്ല; പെണ്ണും പ്രസവിച്ചില്ല."

"ഛിദ്രമുണ്ടായിട്ടുണ്ടോ?"

"ഒണ്ടായിട്ടൊണ്ടോന്ന്! അവിടെ ചെന്ന് ആറുമാസം തികയുന്നതിനു മുമ്പേ തുടങ്ങിയതല്ലേ ഛിദ്രം! ഒരു ദിവസമല്ലേലൊരു ദിവസം ഛിദ്രമില്ലാതെ കഴിഞ്ഞിട്ടില്ല."

"ദിവസവും ഛിദ്രമോ?"

"അതല്ലേ ഞാനിങ്ങു പോന്നത്?"

"എന്താണീപ്പറയുന്നത്? ഗർഭച്ഛിദ്രം എന്നുവച്ചാൽ, അലസുക ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോന്ന്!"

"എന്തെല്ലാം പോക്കണംകേടുകളാ ചോദിക്കുന്നെ! ആങ്ങളച്ചെറുക്കനിവിടെയില്ലാത്തതു നന്നായി."

അയാൾ അല്പം ചൊടിച്ചു: "ആങ്ങളച്ചെറുക്കനുണ്ടെങ്കില്? ഇതു സർക്കാരുകാര്യമാ. ആങ്ങളച്ചെറുക്കൻ പോയിട്ട് വെല്യമ്മാവനുണ്ടെങ്കിലും ചോദിക്കേണ്ടതു ചോദിക്കും. നേരൊക്കെ പറയുകേം വേണം. പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ അതു കുറ്റമാണ്. പറയുന്നതൊക്കെ രഹസ്യമായി സൂക്ഷിക്കും."

"വല്യ ഉഷ്ണം തോന്നുന്നെങ്കിൽ ഇതുകൊണ്ടു വീശിക്കോളൂ," എന്നു പറഞ്ഞ് നളിനി ഒരു വീശുപാളയെടുത്ത് ആ ബെഞ്ചിന്റെ അറ്റത്തു വച്ചുകൊടുത്തു. "ആങ്ങളച്ചെറുക്കൻ കേൾക്കെ ഇതൊക്കെ ചോദിച്ചാൽ എനിക്കു നാണംവരുമെന്നാ പറഞ്ഞത്."

"എന്നിട്ട്, പറയൂ."

"ഇല്ല."

"എന്തോന്നില്ല. പറയുകേല്ലെന്നോ?"

'അല്ലല്ല. മുമ്പേ ചോദിച്ചില്ലേ ഛിദ്രം? അതില്ല."

"നിങ്ങൾക്കു മാസം എന്തു വരവൊണ്ട്?"

"ആങ്ങളയ്ക്കു മൂന്നു രൂപാ തച്ചാ—"

"ആങ്ങളയുടെ തച്ചല്ല. നിങ്ങടെ—"

"ഞാൻ പണിക്കു പോകാറില്ല."

"അപ്പോൾ വരവൊന്നുമില്ല. ആശ്രയിച്ചു കഴിന്നയാൾ."

"ഞാനോ? ഇതാരു പറഞ്ഞു? ആ വള്ളക്കടവിലെ കാത്ത പറഞ്ഞതായിരിക്കും. അവടെ കാര്യം എനിക്കും പറയാനൊണ്ട്."

അയാൾ രസിച്ചൊന്നു ചിരിച്ചു.

"കാത്തയോ? എന്തു പറഞ്ഞെന്ന്? ഞാൻ പറഞ്ഞതു നിങ്ങൾ കേട്ടില്ല. ഒരാൾക്ക് വരവില്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരാളുടെ വരവുകൊണ്ടു വേണം ജീവിക്കാൻ. നിങ്ങൾക്കു വരവില്ല. ഉണ്ണാനും ഉടുക്കാനുംമറ്റും കാശുചെലവുണ്ട്. അതു

തരുന്നയാളിനെ, അമ്മയേയോ ആങ്ങളയേയോ, ആശ്രയിച്ചാണു നിങ്ങൾ ജീവിക്കുന്നത്; നേരല്ലേ?"

"കച്ചേരീലെ ചോദ്യംപോലെയാണല്ലോ ഇത്?"

"കച്ചേരിയിൽ നിങ്ങളോടു ചോദിച്ചിട്ടുണ്ടോ?"

"അതിനും ആ ദ്രോഹി ഇടവരുത്തി."

"ഭർത്താവ്, അല്ലേ?"

"അവനാ ഭർത്താവ്! ഭർത്താവില്ലെന്നങ്ങെഴുതിയേക്കൂ. അതിനു ഞാൻ വേണേൽ വല്ലതും തരാം പൊന്നേ."

"അതിരിക്കട്ടെ. നിങ്ങൾക്കു വരവൊന്നുമില്ലല്ലോ?"

"വരവൊണ്ട്, ഞാനാരെയും ആശ്രയിക്കുന്നില്ല, മാസം പതിനഞ്ചുരൂപായെങ്കിലും വരവൊണ്ട്.

"ശരി, എന്താ തൊഴിൽ?"

"എന്തെല്ലാം അറിയണം ഈ സർക്കാരിന്? തൊഴിൽ ഒന്നല്ല, പലതാ."

"അതൊക്കെപ്പറഞ്ഞോളൂ; എഴുതാൻ കടലാസിൽ സ്ഥലമുണ്ട്."

"ഞാനാ ഈ വീട്ടിൽ കഞ്ഞിവയ്ക്കുന്നത്. ഈ തിണ്ണ മെഴുകിയതു ഞാനാ."

"മെഴുകിയതു നന്നായിട്ടുണ്ട്. കണ്ണാടിപോലെ മിന്നുന്നുണ്ടല്ലോ."

"എന്റെ കവിള് കണ്ണാടിപോലെ മിന്നുന്നെന്ന് എന്റെ പണിക്കൻ—ഹാ, എന്റെ ആരുമല്ല—അയാൾ പറയുമായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഈ തിണ്ണ എന്റെ കവിളുപോലെയിരിക്കും." അവൾ ഫലിതം പറഞ്ഞമട്ടിൽ ചിരിച്ചു.

അയാളും ചിരിച്ചു.

അയൽവീട്ടിലെ ഒരു പെണ്ണ് മുറ്റത്തു വന്ന് എന്യൂമറേറ്ററുടെ മുഖത്തു കണ്ണും തറപ്പിച്ചു നിലയായി.

"പെണ്ണിനു വയസ്സു പത്തു കഴിഞ്ഞേയുള്ളൂ; നോട്ടം കണ്ടില്ലേ? രണ്ടു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞാൽ ഈ വഴിക്ക് ആളുകളെ നടത്തുകേല്ല."

ഞാനെന്നു നോക്കിയെന്നുവച്ച് പണിക്ക പെണ്ണിനു കോപംവന്നു. "ഞാനെന്നു നോക്കിയെന്നുവച്ച് പണിക്കത്തിക്കു വല്ല നഷ്ടോം വന്നോ? ഞാനെന്റെയപ്പാ പോകുകാണേ," എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അവൾ വന്ന വഴി തിരിച്ചുപോയി. പോകുന്ന പോക്കിൽ അവൾ എന്തോ പിറുപിറുത്തുകൊണ്ടിരുന്നു.

നളിനി പറഞ്ഞു: "അവൾക്കു ശുണ്ഠി വരണം. ആരുടെയെങ്കിലും തല വെട്ടം കണ്ടാൽ മതി എവിടുന്നെന്നറിയാൻമേല പെണ്ണു മുറ്റത്തുണ്ട്."

എന്യൂമറേറ്റർക്ക് അവിടെയിരിക്കാൻ പേടിയായിത്തുടങ്ങി.

"എന്നിട്ട്—തൊഴിൽ പറഞ്ഞില്ല."

"പറഞ്ഞില്ലേ? ഒരു വീട്ടിലെന്തെല്ലാം ജോലിയുണ്ടോ അതൊക്കെ ഞാൻ ചെയ്യുന്നുണ്ട്."

"ആദായം കിട്ടുന്ന തൊഴിലാണറിയേണ്ടത്."

"ആദായം കിട്ടുന്ന തൊഴിലില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങളു വല്ലതും തരുമോ?"

"അതുതന്നെ ചോദിച്ചാൽ—" അയാൾക്കു മുഴുവനാക്കാൻ മടി തോന്നി.

"ചോദിച്ചാൽ തരുമായിരിക്കും, അല്ലേ?"

അയാൾ ചുറ്റുപാടും നോക്കി.

അവൾ പറഞ്ഞു: "വീട്ടിൽ വല്ലോരും വന്നാലൊരു മര്യാദവേണമല്ലോ."

അയാൾ പെട്ടെന്നു പറഞ്ഞു: "ഞാൻ മര്യാദകേടു വല്ലതും പറഞ്ഞോ?"

"പറഞ്ഞില്ല. ഞാൻ മര്യാദ കാണിച്ചില്ല. മുറുക്കുമെന്നു തോന്നുന്നല്ലോ?" എന്നു പറഞ്ഞ് അവൾ മുറിക്കകത്തേക്കു കയറി. തപ്പിപ്പെറുക്കുന്ന ശബ്ദം അയാൾ ശ്രദ്ധിച്ചു.

അല്പം കഴിഞ്ഞ് അവൾ മുറുക്കാൻ കൊണ്ടുവന്നു. അയാൾ മുറുക്കിൽ ഏർപ്പെട്ടു. അവൾ വീണ്ടും മുറിക്കകത്തു പോയി, മൂന്നു മരപ്പാവകൾ കൊണ്ടുവന്നു. എന്നിട്ട് അവൾ പറഞ്ഞു:

"എന്റെ തൊഴിലിതാണ്. ഇതിലൊന്നുണ്ടാക്കാൻ എനിക്ക് ഒരു ദിവസം മതി."

അയാൾ പാവ വാങ്ങി നോക്കി. ഒരുചാൺ നീളത്തിലുണ്ടാക്കിയ സ്ത്രീരൂപങ്ങൾ. എല്ലാം നന്നായിരിക്കുന്നു. തിളങ്ങുന്ന ചായപ്പണി ചെയ്തത്. കൊഴുത്തു മിനുത്തത്. ഭംഗിയുള്ള അവയവങ്ങൾ. ഉയർന്ന മാറിടം. തടിച്ച ജഘനം. കൃശമായ മദ്ധ്യം. അക്ഷാമമമായ ചികുരഭാരം. ആകർഷകമായ മന്ദസ്മേരം. ആകപ്പാടെ മാദകമായ സുന്ദരശില്പങ്ങൾ. അയാൾ കണ്ണിമയ്ക്കാതെ നോക്കിയിരുന്നു. എന്നിട്ട് അവളെ നോക്കി.

"നാലും ഒന്നുപോലെ! അത്ഭുതകരം!"

"മൂന്നു കണ്ടാൽ നാലെന്നു തോന്നുന്നതാണത്ഭുതം!" അവൾ പറഞ്ഞു. അയാൾ മറുപടി പറഞ്ഞില്ല.

"ഇത് അച്ചിൽ വാർക്കുന്നതാണോ?"

"ഞങ്ങൾ വാർപ്പുപണിക്കാരല്ല."

"കടഞ്ഞെടുത്തതായിരിക്കും. പാലാഴി കടഞ്ഞപ്പോൾ കിട്ടിയ ലക്ഷ്മിയെപ്പോലിരിക്കുന്നു."

"പാലാഴി കടയാൻ ഞാൻ കൂടിയില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ലക്ഷ്മിയെ കണ്ടിട്ടില്ല. എന്റെ തൊഴിലെന്തെന്നു കാണിക്കുകയായിരുന്നു. നാലെന്നു പറഞ്ഞതെങ്ങനെയാ?"

"ഈ ജീവനില്ലാത്ത മൂന്നും ഇതുണ്ടാക്കുന്ന ജീവനുള്ള ഒന്നും, അങ്ങനെ നാല്. ഒരുപോലെയിരിക്കുന്നതാണത്ഭുതം."

"എന്നു പറഞ്ഞാൽ ജീവനില്ലാത്തതുപോലെ ജീവനുള്ളതും ഇരിക്കുന്നതോ? അതിലത്ഭുതമൊന്നുമില്ല. എന്റെ തലേലെഴുത്ത്."

അവളുടെ കണ്ണു മിന്നി. വീണ്ടും മുറിയിൽ പോയി തിരിച്ചുവന്നപ്പോൾ അവളുടെ മുഖം തുടുത്തിരുന്നു. കൈയിൽ ഒരു പാവയുമുണ്ടായിരുന്നു. അത് അവൾ അയാളുടെ അടുത്തു വച്ചു. അയാളതെടുത്തു നോക്കി.

"കംസവധത്തിലെ കൃഷ്ണനാണോ ഇത്? അതോ മുന്തിയറപ്പനെ കൃഷ്ണന്റെ വേഷം കെട്ടിച്ചതോ? ഇതു കുറെ വലുതായിരുന്നെങ്കിൽ വെള്ള

രിവേലിക്കകത്തു കൊണ്ടുവയ്ക്കാമായിരുന്നു, ദൃഷ്ടിദോഷം പറ്റാതിരിക്കാൻ. അല്ലെങ്കിൽ തീരെ ചെറുതായിരുന്നെങ്കിൽ —"

അവൾ ഇടയ്ക്കു കയറി പറഞ്ഞു: "അതിങ്ങനെയായിപ്പോയി. പത്തൻപതെണ്ണം ഉണ്ടാക്കിയപ്പോൾ ഈ നിലയിലായി. കൃഷ്ണന്റെ രൂപമുണ്ടാക്കി കാണുന്നവരൊക്കെ വാങ്ങിച്ചുപോന്നു. മൂന്നും നാലും അണ വില കിട്ടുമായിരുന്നു. ക്രമേണ വേഷം ശ്രീകൃഷ്ണന്റെയും രൂപം വേറൊരു കൃഷ്ണന്റേതുമായി. വേറൊരു കൃഷ്ണനെന്നുവച്ചാൽ ഒരുകാലത്തു ഞാൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെപ്പോലെ കരുതിപ്പോന്നയാള്. അയാളുടെ കാര്യം ഓർക്കുമ്പോൾ എനിക്കു കലിവരും. പാവയുണ്ടാക്കിക്കഴിയുമ്പോൾ അയാളെപ്പോലെയിരിക്കും. എന്റെ കോപം മുഴുവൻ പാവയുടെ മുഖത്തും. ഒടുവിലൊടുവിൽ ആളുകൾ പാവ മേടിക്കാതായി. പിന്നെ ആ പണി നിർത്തിവച്ചു. പുരുഷരൂപമുണ്ടാക്കേണ്ടെന്നുവെച്ചു. ശ്രീപാർവ്വതിയുടെ രൂപമുണ്ടാക്കിനോക്കി. എന്നുവച്ചാൽ ഒരു സ്ത്രീരൂപമുണ്ടാക്കി അതിനു ശ്രീപാർവ്വതിയെന്നു പേരിടും. അല്ലാതെ ഞാൻ പാർവ്വതിയെ കണ്ടിട്ടോമറ്റോ ഒണ്ടോ? പാർവ്വതി തപസ്സുചെയ്തെന്നും ശിവന്റെകൂടെ നൃത്തംചെയ്തെന്നും ഒക്കെ ഞാൻ കേട്ടിട്ടൊണ്ട്. സിനിമയിൽ കണ്ടിട്ടുമൊണ്ട്. പിന്നെ പാർവ്വതിയും പരമേശ്വരനുംകൂടെ ചിലപ്പോൾ പെണങ്ങാറുണ്ടുപോലും അതൊക്കെ ഓർത്തുകൊണ്ട് പാവയുണ്ടാക്കിത്തുടങ്ങി. ചിലപ്പോൾ കണ്ണാടിയിൽ നോക്കി പാർവ്വതിയെപ്പോലെ ഞാൻ ഓരോ ഭാവം കാണിച്ച് അതുപോലെ പാവയുണ്ടാക്കും, ഞാൻ പാർവ്വതിയാണെന്നു ഭാവിച്ചുകൊണ്ടാ പണി. ഒടുക്കമൊണ്ടല്ലോ, പാർവ്വതിയൊക്കെ ഒരുപോലെ—"

അവൾ തുടരുന്നതിനുമുമ്പ് അയാൾ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങളും പാർവ്വതിയും സമം സമം."

"ഞാനും പാർവ്വതിയുമെങ്ങനെയാ സമം സമം? എന്റെ രൂപമായിപ്പോകുന്നു പാർവ്വതിക്ക്. എനിക്കു നാണമായിത്തുടങ്ങി. എന്റെ രൂപമുണ്ടാക്കി വിറ്റാൽ മേടിക്കാൻ—"

അയാൾ ധിറുതിയിൽ പറഞ്ഞു: "ധാരാളം ആളുണ്ടാകും."

"ഉണ്ടാകുമെന്നു ഞാൻ കണ്ടതല്ലേ? മേടിക്കുന്നോരും എന്നെ ആക്ഷേപിക്കും. പാവ ഒന്നാന്തരം. പാവ വിൽക്കുന്നത് രൂപം കാണിച്ച് ആണുങ്ങളെ ആകർഷിക്കാനാണെന്ന്, ഞാൻ മുമ്പേ പറഞ്ഞില്ലേ. കാത്ത—അവളെന്റെ മുഖത്തുനോക്കിപ്പറഞ്ഞു. ഞാനൊരാട്ടു കൊടുത്തിട്ട് അവളുടെ കണ്ണു പൊട്ടിയെന്നാ തോന്നുന്നത്. പിന്നെ എനിക്കു തോന്നി ഞാൻ കേൾക്കാതെ പറഞ്ഞാൽ ഞാനെങ്ങനെയാട്ടുമെന്ന്. മറ്റൊരുത്തി ഇങ്ങനെ ചെയ്താൽ ഞാനും അവളെ ആക്ഷേപിക്കും."

"അതു നേരായിരിക്കും. എന്നാലും അവരവരുടെ രൂപം ഇത്ര ശരിയായിട്ടുണ്ടാക്കത്തക്ക സാമർത്ഥ്യം അത്ഭുതകരമാണ്."

അവൾ പറഞ്ഞു: "നിങ്ങളു വെറും മുഖസ്തുതി പറയുകയാണ്. ഒരെണ്ണം ഉണ്ടാക്കിയാൽ പിന്നെ അതു നോക്കി എത്ര വേണമെങ്കിലും ഉണ്ടാ

ക്കരുതോ? കണ്ണാടിയിൽ നോക്കി കാണുന്നതുപോലെ ആദ്യമൊന്നുണ്ടാക്കണം. അതത്ര വലിയ കാര്യമൊന്നുമല്ല."

"അതു നേരാ."

"ഞാനെന്തു പറഞ്ഞാലും നേരാണെന്നു പറയുന്നോരായിരുന്നു. ഈ അയൽപക്കത്തുള്ളവർ മിക്കവരും. അവരെയൊക്കെ പേടിയായിരുന്നു എനിക്ക്."

"ഇപ്പോൾ പേടിയില്ലായിരിക്കുമല്ലോ എന്നെ?"

"ഇപ്പോൾ എനിക്കാരേം പേടിയില്ല. ഞാനല്ലാതെ ആരെങ്കിലും ഉണ്ടെന്നുതന്നെ എനിക്കു വിചാരമില്ല."

"കലകളിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പലരും അങ്ങനെയുള്ളവരാണ്."

അവൾ മുറിക്കകത്തു പോയി തിരിച്ചുവരുന്നതിനിടയ്ക്ക് അതിന്റെ പേരാണഹന്ത," എന്ന് അയാൾ ഒച്ചയടക്കിപ്പറഞ്ഞു.

അവൾ നാലു രൂപങ്ങൾക്കൂടി അയാളുടെ മുമ്പിൽ വച്ചു. കരുണം, രൗദ്രം, അത്ഭുതം, ശൃംഗാരം ഇവയുടെ ഉച്ചാവസ്ഥയെക്കാണിക്കുന്ന അവളുടെതന്നെ രൂപങ്ങൾ.

"ഇത് അതിവിശേഷമാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ മുഖസ്തുതിക്കാരനെന്ന് എന്നെ ആക്ഷേപിക്കുമോ?"

"അങ്ങനെ പറയാതിരിക്കാം. അതിവിശേഷമാണെന്നു സാറെന്തിനാ പറയുന്നത്? ഇതൊന്നും ഇപ്പോൾ വിൽക്കാറില്ല. പകൽ ഉറങ്ങാതിരിക്കാൻ ചെയ്യുന്ന പണിയാണ്. എന്നെങ്കിലും ഒരിക്കൽ ഇതിനാവശ്യമുണ്ടാകും. എന്നെക്കാണാത്തവരുടെ കൈയിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ ഇതു തേവിടിച്ചിയുടെ പരസ്യമാണെന്നു പറഞ്ഞ് അവരാക്ഷേപിക്കയില്ലെന്നെനിക്കറിയാം."

"ഒരു തൊഴിൽ അറിയാം. നല്ലപോലെ ചെയ്യാം. അതിൽനിന്ന് ആദായം കിട്ടാൻ മാർഗ്ഗമില്ലെന്നുവരുന്നതു കഷ്ടമാണേ! നിങ്ങളെന്തിനാ അപവാദത്തെ ഭയപ്പെടുന്നത്? ആളുകളെന്തെങ്കിലും പറയട്ടെ. ഒരു പാവയ്ക്ക് ഒരു രൂപാ ഏതു പൊട്ടക്കണ്ണനും തരും. നിങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ പരാശ്രയംകൂടാതെ നടക്കും. തൊഴിൽ ശില്പവൃത്തി എന്നെഴുതാൻപോവുകയാണ്."

അയാൾ എഴുതി. പിന്നെയും എന്തൊക്കെയോ കുറിച്ചു. അവളുടെ ആങ്ങളയുടെ വിവരങ്ങൾ ചോദിച്ചെഴുതി. അതിനിടയിൽ അവൾ ഒരു പാവയൊഴിച്ച് എല്ലാം മുറിക്കകത്ത് കൊണ്ടുചെന്നു വച്ചു. ഒന്ന് അവൾ കൈയിൽ വച്ചിരുന്നു.

അയാൾ ഒന്നുകൂടി മുറുക്കി. "പാവയെന്നും വിൽക്കുകയില്ലെന്നാണോ പറഞ്ഞത്?"

"ഞാനിതു തിന്നാറില്ല; അടുപ്പിലിടാറുമില്ല."

"ഇനി വളരെയുണ്ടോ കൈവശം?"

"ജനസംഖ്യയിൽ പെട്ടതാണോ ആ ചോദിച്ചതും?"

"എന്നാൽ ചെല്ലട്ടെ. ഭർത്താവു പിണങ്ങി—"

അവൾ ഇടയ്ക്കു കയറി പറഞ്ഞു: "അക്കാര്യം പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞില്ലേ? വഴിക്കാരോടൊക്കെ ഭർത്താവിന്റെ കാര്യം ഇതിലധികം പറയാനൊക്കുമോ? അയാളൊരു മൃഗമാ! കള്ളുകുടിക്കും. പിന്നെ പേപ്പട്ടിയെപ്പോലെയാ. വഴിയിൽ കാണുന്നോരുടെനേരെ മെക്കിട്ടുകേറും. എന്നിട്ടടികൊള്ളും. കള്ളെറങ്ങുന്നതുവരെ, എന്നുവച്ചാൽ നേരം വെളുക്കുന്നതുവരെ കിടപ്പു പോലീസ് സ്റ്റേഷനിൽ. ഒരു ദിവസം രണ്ടുമൂന്നു നാഴിക ഇരുട്ടിയപ്പം ഹേഡ്സങ്ങുന്ന് ഒരു പോലീസുകാരനെ പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ചെന്നു പണിക്കനെ ജാമ്യത്തിലെറക്കിക്കൊണ്ടു പോരാൻ. നേരം വെളുത്തിട്ടെറങ്ങിയാ മതിയെന്നു ഞാൻ. പണിക്കനില്ലാത്തപ്പം വീട്ടിൽ വല്ലോരും കേറി അക്രമംകാണിച്ചാൽ അർജീംകൊണ്ടു വന്നേക്കരുതെന്നങ്ങേര്. അക്രമത്തിനു വല്ലോരും വന്നാൽ എന്റെ തലേണ്ണച്ചോവുട്ടിൽ വീതുളിയാ ഒള്ളതെന്നു ഞാൻ. അങ്ങേരങ്ങു പോയി. രണ്ടു നാഴികകൂടി കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആമ്പറന്നോൻ ആടിയാടി വന്നു കേറി. ഞാനൊന്നും ചോദിക്കാനും പറയാനും പോയില്ല. നേരം വെളുത്തപ്പോൾ ഞാൻ പറഞ്ഞു: "ഞാൻ വീട്ടിലൊന്നു പോകുകാണ്." 'എന്തിനാ പോണെ?' എന്നയാള്. 'ഇവിടെ താമസിച്ചാൽ ഞാൻ വല്ലോരേം വീതുളി കൊണ്ടു കൊന്നേക്കും. അതുകൊണ്ടു പോകുകാ'ന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. 'എന്റെ കൈ അന്നേരം പുളിപറിക്കാൻ പോകുകേംമറ്റുമില്ലെ'ന്ന് ആ മൃഗം എടുത്ത വാക്കിൽ പറഞ്ഞു. 'ഈ മൃഗത്തിന്റെകൂടെ പാർക്കാൻ ഞാനില്ലെ'ന്ന് പറഞ്ഞേച്ചു ഞാൻ റോഡിൽ വന്നു ബസ്സുകേറിയിങ്ങു പോന്നു. പിന്നേയൊണ്ട് പറയാനറയ്ക്കുന്ന കഥകൾ."

അവൾ നിറുത്തിയപ്പോൾ അയാൾ എഴുന്നേറ്റു.

"ഇതു വേണമെങ്കിലിരിക്കട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞ് അവൾ പ്രതിമ നീട്ടി.

അയാൾ സന്തോഷപൂർവ്വം വാങ്ങി നോക്കി. രൗദ്രഭാവത്തിലുള്ള അവളുടെ പ്രതിമ. അതു കണ്ട് അയാളുടെ മുഖത്തെ പ്രസാദം മങ്ങി. എങ്കിലും നന്ദിപറഞ്ഞിട്ട് അയാൾ ഒരു കടലാസു കഷണം അവിടെ വച്ചിട്ടു പറഞ്ഞു: "ഇതു നോക്കൂ."

അവൾ നോക്കി. അവളുടെ രൂപം അയാൾ വരച്ചിരിക്കുന്നു. അവൾ ശ്രദ്ധിച്ചുനോക്കി.

"ഈ പറഞ്ഞിരുന്ന നേരത്ത് ഇതു വരച്ചത് അത്ഭുതംതന്നെ. ആ പ്രതിമ ഇങ്ങു തന്നേക്കൂ," എന്നു പറഞ്ഞിട്ട് അവൾ അകത്തു പോയി പാർവ്വതി തപസ്സുചെയ്യുന്ന അല്പം വലിയ ഒരു പ്രതിമ കൊണ്ടുവന്ന് ആ ചിത്രകാരനു സമ്മാനിച്ചു. അയാളത് ആനന്ദവും നന്ദിയും സ്ഫുരിക്കുന്ന ഭാവത്തോടെ വാങ്ങി.

"എന്നാൽ ചെല്ലൂ," എന്നു പറഞ്ഞ് അവൾ മുറ്റത്തേക്കിറങ്ങി. അയാൾ അടുത്ത വീട്ടിലേക്കു നടന്നു. അയാളുടെ ഹൃദയത്തിൽ വീണക്കമ്പി മീട്ടിയാലുണ്ടാകുന്ന നാദം പ്രതിധ്വനിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

10770